

RAZISKOVALNA NALOGA

ŽIVLJENJE V ŽUPNIJI VRH SVETIH TREH KRALJEV MED 2. SVETOVNO VOJNO

Področje: ZGODOVINA

Avtorji:

Vid Treven,

Martin Žust,

Aleš Klemenčič.

Mentorica:

Vlasta Pečelin, prof. zgodovine in univ. dipl. sociologije kulture

Žiri, marec 2014

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Žiri in na Osnovni šoli Rovte.

Mentorica: Vlasta Pečelin, prof. zgodovine in univ. dipl. sociologije kulture

Datum predstavitve: 25. marec 2014

KAZALO VSEBINE

1. POVZETEK	4
2. ZAHVALA	
3. UVOD	4
4. METODOLOGIJA	5
5. PREGLED OBJAV	6
5. 1 PREDSTAVITEV ŽUPNIJE VRH SVETIH TREH KRALJEV	6
5. 2 RUPNIKOVA LINIJA	9
5. 3 ZAČETEK DRUGE SVETOVNE VOJNE V SLOVENIJI	10
5. 4 VAŠKE STRAŽE	11
5. 5. DOMOBRANSTVO	13
6. RAZISKOVALNI DEL	14
6. 1 DOSTOP DO INFORMACIJ	14
6. 2 TEŽAVE S KATERIMI SMO SE SREČALI MED RAZISKOVANJEM	15
6. 3 ANALIZA INTERVJUJEV	21
6. 4 TRIJE NAJZANIMIVEJŠI INTERVJUJI	21
6.4.1 Intervju s Cvetom Trčkom	24
6.4.2 Intervju s Frančiško Lukančič	27
6.4.3 Intervju s Heleno Šubic	30
6.5 ALI NAŠE VRSTNIKE ZANIMA DOGAJANJE MED 2. SVETOVNO VOJNO?	30
6.6 ŽRTVE VOJNE V ŽUPNIJI	32
7. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	33
8. VIRI IN LITERATURA	35
9. PRILOGE	36

KAZALO FOTOGRAFIJ

Fotografija št. 1: Zemljevid župnije Vrh Svetih Treh Kraljev.....	7
Fotografija št. 2: Vrh Svetih Treh Kraljev v letu 1931.....	8
Fotografija št. 3: Vrh Svetih Treh Kraljev danes.....	9
Fotografija št. 4: Vhod v utrdbo Rupnikove linije v bližini vrhovske šole.	10
Fotografija št. 5: Vojaki Kraljevine Jugoslavije. Slikano pred drugo svetovno vojno.....	11
Fotografija št. 6: Johan Mivšek. V uniformi Vaške straže.....	12
Fotografija št. 7: Vrhovska Vaška straža.....	12
Fotografija št. 8: Sprejem generala Leona Rupnika, ustanovitelja slovenskega domobranstva. Slikano v bližnjem Šentjoštu.....	13
Fotografija št. 9: Domobranec Janez Trček.....	13
Fotografija št. 10: Ohcet Jožeta Žusta in Marije Trček.....	17
Fotografija št. 11: Ohcet Franca Grdadolnika in Anice Žakelj. Slikano med vojno.....	18
Fotografija št. 12: Spomenik umorjenim domobrancem po vojni.....	32

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali se doma pogovarjate o zgodovini 2. svetovne vojne?	30
Graf 2: Ali te ta tema zanima?	31
Graf 3: Ali veš, kaj se na Svetih Treh Kraljih dogajalo med 2. svetovno vojno?	31
Graf 4: Ali se ti zdi pomembno, da se ohranja spomin na dogajanje v tistem času?	32

1. POVZETEK

Že dolgo nas je zanimalo, kaj se je dogajalo v našem domačem kraju, med drugo svetovno vojno in v letih tik po njej. O vojnih dogodkih smo veliko slišali pripovedovati od naših staršev in starih staršev. Ta tematika nas je zelo pritegnila in želeli smo si izvedeti še več. Najbolj nas je begalo, ker so naši starši in stari starši menili, da so komunisti v naše kraje prinašali zlo in nezaupanje med vaščani. Politiki in zgodovinarji pa so bili popolnoma drugačnega mnenja. Sestavili smo vprašalnik in opravili 14 intervjujev z vaščani, ki so še doživeli drugo svetovno vojno. Naša odkritja, kako se je zares godilo našim prednikom, bomo predstavili v tej raziskovalni nalogi.

2. ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so si vzeli čas in nam zavzeto odgovarjali na vprašanja. Da smo lahko od živih prič slišali, kako zelo težko obdobje je bila druga svetovna vojna. Zahvaljujemo pa se tudi naši potrpežljivi in vztrajni mentorici, učiteljici zgodovine Vlasti Pečelin.

3. UVOD

Že od nekdaj smo zelo dobri prijatelji. Zadnje čase nismo vedeli, kako bi koristno preživeli naš prosti čas. Že dolgo pa nas je tudi zanimalo, kaj se je dogajalo med in po drugi svetovni vojni v našem rojstnem kraju. Kar naprej so nam starši zabičevali, da je komunizem v naše kraje prinesel zlo in sovraštvo med sovaščani. Ko pa smo gledali oddaje o drugi svetovni vojni pa so nekateri zgodovinarji menili, da brez komunizma ne bi bili to kar smo. Tako nas je želja po odkritju resnice pripeljala k temu, da naredimo raziskovalno nalogo. Poleg tega nas je zanimalo tudi na splošno, kaj se je godilo med drugo svetovno vojno: šolanje, prehrana in družabno življenje. Za mentorstvo smo prosili učiteljico zgodovine Vlasto Pečelin, ki nam je z veseljem priskočila na pomoč in skupaj smo začeli uresničevati naš cilj. Najprej smo polistali po različnih knjigah o drugi svetovni vojni. Najbolj nam je bila v pomoč knjiga oziroma raziskovalno delo: »*Nekaj prispevkov k zgodovini Vrha Svetih Treh Kraljev v dvajsetem stoletju*«, avtoric Alenke Buh in Mojce Leskovec. Ugotovili smo, da bi obdobje druge svetovne vojne in let po njej lahko še dalje raziskali, zato smo se odločili, da bomo večji del raziskali s pomočjo intervjujev vaščanov, ki so del življenja preživeli med in po drugi svetovni vojni.

Seveda smo si na začetku postavili predvidevanja oziroma **hipoteze**:

1. Večina ljudi gleda na čas druge svetovne vojne kot na obdobje, ki ni pozitivno.
2. Vsa hrana je bila pridelana doma, okusno hrano so jedli samo ob praznikih in nedeljah.
3. Šola je bila zelo težka, učitelji so pa bili strogi.
4. Ljudje v drugi svetovni vojni niso našli miru, tudi takrat kadar je bilo vse lepo in prav.
5. Vojaki so bili neusmiljeni, odhod v vojsko pa je pomenil skoraj 100 % smrt.

4. METODOLOGIJA

Pri pridobivanju podatkov za raziskovalno nalogo smo v ospredje postavili aktivne metode dela: metodo anketiranja, intervjuvanja, opazovanja, zbiranja informacij, metodo dela s pisnimi viri, spletno stranjo. Samostojno smo sestavili vprašalnik (priloga 1), ki nam je služil za pridobivanje vseh podatkov o življenju v župniji Vrh Svetih Treh Kraljev v času med drugo svetovno vojno. Intervjuvali smo 15 starejših domačinov, ki so nam povedali, kakšno je bilo življenje med vojno. Dobili smo veliko fotografskega materiala. Na koncu nas je zanimalo še, kakšen odnos do tega zgodovinskega obdobja imajo naši vrstniki v župniji. Vse pridobljene podatke in ugotovitve smo predstavili v tej raziskovalni nalogi.

5. PREGLED OBJAV

5. 1 PREDSTAVITEV ŽUPNIJE VRH SVETIH TREH KRALJEV

V župniji Vrh Svetih Treh Kraljev spadajo naslednja naselja:

- Hleviše

Je naselje samotnih kmetij, ki leži na zahodnem pobočju Vrha Svetih Treh Kraljev (884 m), nad dolino rečice Sovre. Včasih je na Hlevišah stala cerkva svete Helene. Ker je nihče ni obnavljal se je zrušila sama vase. Glavna vira zaslužka sta živinoreja in gozdarstvo.

- Hlevni Vrh

Naselje z gručastim jedrom je nastalo iz zaselka pri cerkvi sv. Miklavža v Rovtarskem hribovju. Maloštevilne kmetije so nad povirnim delom doline rečice Sovre, južno od Vrha svetih Treh kraljev (884 m). Včasih so se ljudje ukvarjali predvsem z živinorejo, danes pa so hleve nadomestile velike žage. Poznano pa je tudi po Račevskem jezeru, v njegovi okolici pa je tudi več počitniških hišic. Pomembno za okoliške kraje je tudi avto prevoznik Oblak, ki izhaja prav iz tega kraja.

- Lavrovec

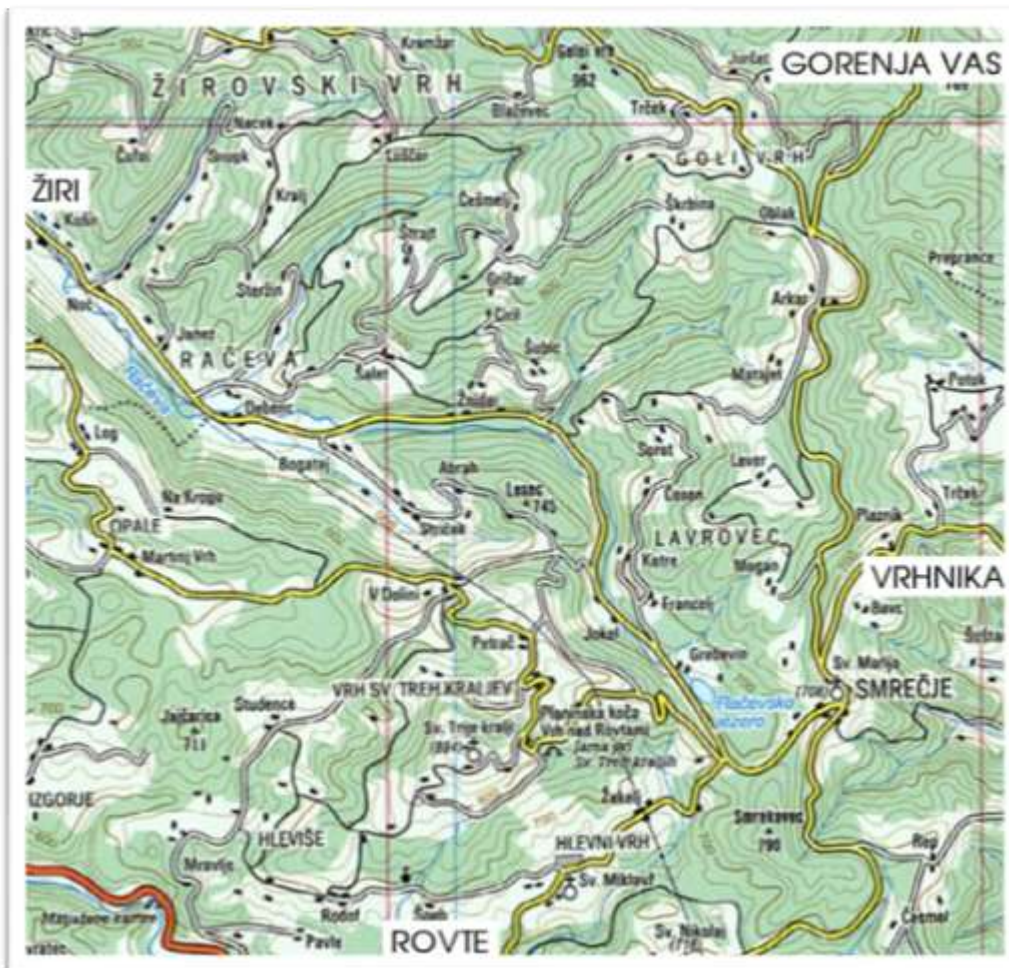
Naselje Lavrovec se nahaja na stiku Škofjeloškega, Rovtarskega in Polhograjskega hribovja. Sestavljajo ga samotne kmetije, razložene po južnih pobočjih hriba Lavrovec, ki povezuje Smrečje z Žirovskim Vrhom. Njegova najvišja točka je za nekaj metrov višja od najvišje točke Vrha Svetih Treh Kraljev. Iz tega kraja je znano tudi cestno podjetje Tigrad, ki je zelo pomemben za ceste v okoliških krajih.

- Vrh Svetih Treh Kraljev

Vrh Sv. Treh Kraljev je razloženo naselje, ki leži zahodno od Smrečja, na pobočjih vzpetine Vrh (884 m). Na njem stoji prezidana, prvotno gotska župnijska cerkev sv. Treh kraljev z lepim razgledom na Alpe in Notranjsko. Med božičnimi prazniki ima posebno mesto 6. januar, ki nosi v cerkvenem koledarju dve imeni. Uradno mu pravimo praznik Gospodovega razglašenja, ali grško epifanija, kar pomeni razodetje, prikazanje. Drugo ime za praznik je sveti trije kralji. Ljudje so namreč hoteli vedeti, kdo so bili ti modri, koliko jih je bilo in kakšna so bila njihova imena. V zahodnoevropski krščanski tradiciji se je ustvarila podoba treh kraljev, ki so prišli z Vzhoda. Že v 6. stoletju jih predstavi rokopis iz Ravene:

Boltežar nosi kadilo, Melhior daruje miro, Gašper zlato. Po teh modrecih je torej poimenovana cerkev.

Pri osnovni šoli pa je vhod v nedokončan bunker tako imenovane Rupnikove linije iz 2. svetovne vojne. V njem je vhod v 960 m dolgo Jamo pri sv. Treh kraljih. Kraj se je med leti 1952 in 1992 imenoval Vrh nad Rovtami.

Fotografija št. 1: Zemljevid župnije Vrh Svetih Treh Kraljev.

Število prebivalcev po popisu iz leta 1931, torej v desetletju pred 2. svetovno vojno. Številke povzemamo po: »Nekaj prispevkov k zgodovini Vrha Svetih Treh Kraljev v 20. stoletju«. Avtorici: Buh A., Leskovec M.. Str 13.

Hleviše

vas	število preb.	št. hiš	št. posestnikov	št. kočarjev	št. najemnikov
Hleviše	103	18	10	5	3

Hlevni Vrh

vas	število preb.	št. hiš	št. posestnikov	št. kočarjev	št. najemnikov
Hlevni Vrh	64	14	10	2	2

Lavrovec

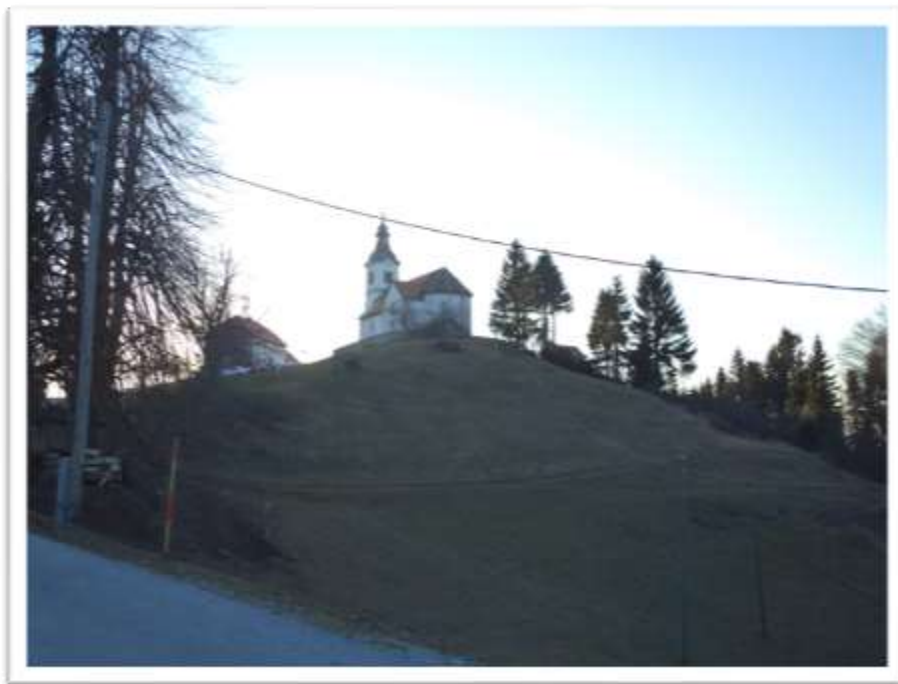
vas	število preb.	št. hiš	št. posestnikov	št. kočarjev	št. najemnikov
Lavrovec	114	21	12	7	2

Vrh nad Rovtami

vas	število preb.	št. hiš	št. posestnikov	št. kočarjev	št. najemnikov
Vrh nad Rovtami	112	17	9	3	4

Fotografija št. 2: Vrh Svetih Treh Kraljev v letu 1931.

Fotografija št. 3: Vrh Svetih Treh Kraljev danes.

5.2 RUPNIKOVA LINIJA

Leta pred drugo svetovno vojno je zaznamovala tudi gradnja Rupnikove linije. Največje utrdbene objekte so nameravali zgraditi prav na Vrh Svetih Treh Kraljev in v bližnji okolici.

Rupnikova linija ali Rupnikova črta je sistem utrdb, ki jih je začela graditi Kraljevina Jugoslavija na ozemlju zahodne Slovenije pred drugo svetovno vojno kot obrambo pred italijanskim napadom. Ime je dobila po jugoslovanskemu generalu slovenskega rodu Leonu Rupniku. Obrambna črta nikoli ni služila svojemu namenu, saj je bila zapuščena še pred italijanskim napadom na Jugoslavijo v aprilski vojni. Danes je ponekod v zahodni Sloveniji ostanke Rupnikove obrambne črte še možno videti, vendar so ti objekti v izredno slabem stanju. Rupnikova linija je potekala blizu oziroma skozi župnijo Vrha Sv. Treh Kraljev. Ostanke utrdb so vidni še danes a prav nič niso podobni veličastnim bunkerjem.

Čez Vrh so v tem času gradili vrsto vojaških podzemskih utrdb. Kopali so bunkerje in rove za povezavo teh bunkerjev, ki bi bili podobni bunkerjem na Golem vrhu. Ko se je začela druga svetovna vojna pa so z gradnjo utrdbene linije prenehali. Vhod v umetni rov je nasproti šole na Vrh in poteka skozi hrib v smeri proti Brencetu. Po tem rovu se še vedno lahko pride v dno enega od bunkerjev pri Brencetu.

Kmetje, ki so bili takrat precej zadolženi, so si precej opomogli. Za zemljo, ki jo je država rabila za utrjevanje položajev, so dobili dobro plačilo. Poleg elektrike so pridobili tudi vrsto novih vojaških cest.

Fotografija št. 4: Vhod v utrdbo Rupnikove linije v bližini vrhovske šole.

5.3 ZAČETEK DRUGE SVETOVNE VOJNE V SLOVENIJI

Druga svetovna vojna na Slovenskem se je začela 6. aprila 1941, ob vkorakanju nemške vojske. 11. aprila 1941 so se v boj za ozemlje vključile tudi italijanske in madžarske sile. Odpor jugoslovanske vojske je bil simboličen. Tako so Nemci zasedli Gorenjsko, Štajersko, severozahodni del Prekmurja in severni del Dolenjske. Italijani so zasedli Notranjsko, večino Dolenjske in Ljubljano, Madžari pa večino Prekmurja.

V našem kraju se je vojna začela poleti leta 1941. Vsi okupatorji so izvajali potujčevanje in drugo nasilje nad prebivalstvom, saj so nameravali zasedeno ozemlje priključiti matičnim deželam. Z namenom upora proti okupatorjem so 26. aprila 1941 slovenski komunisti skupaj z nekaterimi levo usmerjenimi skupinami ustanovili Protiimperialistično fronto slovenskega naroda, kasneje imenovano Osvobodilna fronta Slovenskega naroda. Osvobodilna fronta, pod katero so delovale slovenske partizanske enote, je predstavljala temelj za oborožen boj proti okupatorjem.

Večji del vrhovske fare je od začetka vojne, leta 1941 spadal v italijansko okupacijsko območje.

Fotografija št. 5: Vojaki Kraljevine Jugoslavije. Slikano pred drugo svetovno vojno.

5.4 VAŠKE STRAŽE

Na začetku druge svetovne vojne so partizani hodili po hišah in, če je bil pri hiši kakšen fant, ki je bil starejši od 18 let in je bil sposoben služiti v vojski, so ga brez vprašanja odpeljali s seboj v vojsko. Odhod v vojsko pa je pomenil skoraj 100% smrt. Zato so se mladi fantje zbrali skupaj in ustanovili tako imenovano vaško stražo. Prve vaške straže so bile ustanovljene v Šentjoštu 17. julija 1942. Sprva so to bili zelo ne izurjeni, ne navajeni na težka orožja, zato je prišlo do nesreč.

Oktobra je bila na Vrhu Sv. Treh Kraljev ustanovljena vaška straža. Vanjo so se vključili vsi domači fantje in možje. Od tam so stražarji hodili na patrolje in skrbeli za varnost domačinov. Ovirali so partizanske premike in skrbeli za zaščito terena vse do Žirov.

Fotografija št. 6: Johan Mivšek. V uniformi Vaške straže.

Fotografija št. 7: Vrhovska Vaška straža. Na sliki so (od leve zgoraj): Franc Mivšek, neznan, Kajetan Mivšek, Jože Mlakar, Žan Kavčič, Janez Logar, neznan, Franc Brence, neznan, Tomaž Mivšek, Anton Istenič, neznan, Tone Kokelj, Franc Žust, Franc Malavašič, neznan, Jokel Malavašič, Filip Tratnik, Franc Logar, Janez Luštrek, neznan, Lovro Tratnik, Janez Logar, Jože Jereb, Tone Žust, Janko Bradeško, Franc Grdadolnik, Johan Mivšek, Malavašič Jože, neznan, Logar Janez, neznan, Jerko Treven

5.5 DOMOBRANCI

Ko je bilo leta 1943 organizirano domobranstvo, je bil na Vrhu nastanjen dislocirani vod 41. domobranske čete, ki ga je vodil Franc Grdadolnik. 41. četa je imela sicer sedež v Rovtah.

Fotografija št. 8: Sprejem generala Leona Rupnika, ustanovitelja slovenskega domobranstva. Slikano v bližnjem Šentjoštu.

Fotografija št. 9: Domobranec Janez Trček

6. RAZISKOVALNI DEL

6.1 DOSTOP DO INFORMACIJ

Da bi pridobili informacije o tem, kaj se je v župniji Vrh Svetih Treh Kraljev dogajalo v času druge svetovne vojne, smo opravili 15 intervjujev. Koga naj intervjuvamo, smo vprašali svoje starše in stare starše. Ko smo izvedeli koga naj vprašamo, smo te osebe poiskali v imeniku in jih poklicali. Vprašali smo, če jih lahko intervjuvamo. Večina je v intervju privolila. Nato smo jih obiskali in jim postavili vprašanja, ki smo jih razdelili v 8 poglavij. (Glej prilogo 1). Vse osebe, ki smo jih intervjuvali so bili iz naše krajevne skupnosti. Odgovori so bili raznoliki in to nam je še v posebno veselje. Vse osebe, ki smo jih intervjuvali so v času svojega otroštva doživele svetovno vojno. Odgovarjali so zelo zavzeto in se trudili po svojih najboljših močeh, da bi govorili čim bolj razumljivo. Čeprav se na obdobje druge svetovne vojne težko spominjajo, saj jih je stala njihovih bližnjih, so bili kar natančni. Vsi so nas spraševali, kje, če sploh bodo, objavljeni njihovi odgovori. Z veseljem smo jim odgovorili, da bomo izdelali raziskovalno nalogo z naslovom Življenje v župniji Vrh Sv. Treh Kraljev med 2. Svetovno vojno in v letih po njej.

6.2 TEŽAVE S KATERIMI SMO SE SREČALI MED RAZISKOVANJEM

Med izdelovanjem te raziskovalne naloge smo naleteli na kar nekaj težav. Prva težava je bila ta, da smo prijatelji, ki hodimo v dve različni šoli, dva v Osnovno šolo Rovte, eden pa v Osnovno šolo Žiri. Tako se po šoli nismo mogli dobiti vsi skupaj z mentorico. Določili smo vodjo in hkrati posrednika med mentorico in preostalima raziskovalcema. Naslednja težava je bila ta, da vsi intervjuvanci živijo kar nekaj kilometrov od nas. K sreči so nam starši bili pripravljene pomagati, tako nismo imeli težav z dostopom do intervjuvancev. Naslednja težava je bila, ko so intervjuvanci mešali stvari in so nam posredovali »čudne«, nam nerazumljive odgovore. Na zadnjo in s tem največjo težavo smo naleteli med ledeno ujmo. Tudi pri nas smo bili za teden dni brez elektrike, tako da nismo mogli nadaljevati z raziskovalno nalogo. Posledice ledene ujme so bile vidne še en mesec in pol, saj smo bili brez interneta.

6.3 ANALIZA INTERVJUJEV

1. ZAČETEK VOJNE:

a) Koliko ste bili stari, ko se je začela vojna?

Naši intervjuvanci so bili, ko se je vojna začela, stari do 10 let. Ena oseba, ki smo jo intervjuvali je bila stara že 21 let.

b) Kako so novice o pričetku vojne v Jugoslaviji dosegle vašo vas?

Le en intervjuvanec se dogodka spominja tako, da ni bilo nobenih novic o pričetku vojne. Večina pa se jih spominja po določenih dogodkih:

- Ko so se naokrog začeli sprehajati Italijani.
- Prišla je srbska vojska. Za njimi so prišli še Rusi in Nemci. Začeli so delati meje, ki so bile visoke 3 metre. Tukaj smo ravnoda Gorenci. Pri naših sosedih pa so bili na meji med Notranjsko in Gorenjsko in ko so delali mejo so s morali odseliti naprej, hišo pa so podrli. Po teh dogodkih smo zlahka ugotovili, da prihaja vojna.
- Izvedela sem po dogodku, ko je moral moj mož Vinko v vojsko.
- Začeli so govoriti, da se bo vojna začela.
- Bili so na tekočem z dogodki.
- Vedeli so, ker so pri sosedih gradili bunker.
- Nič niso vedeli. Samo počilo je. Granata je padla 100 metrov stran od hiše.
- Samo prišli so in so rekli, da se bomo morali seliti.

c) Kakšna so bila pričakovanja vaščanov glede vojne?

Le ena oseba, ki smo jo vprašali je odgovorila, da so mislili, da bo vojne hitro konec. Ena oseba je odgovorila tudi, da niso nič vedeli saj so bili še otroci. Vsi ostali so mislili, da bo vojna grozna in dolga.

d) Kako so vaščani občutili začetek vojne (prvi spopadi, pomanjkanje živil,

občutek nevarnosti...?)?

Skoraj vsem je primanjkovalo živil. Dve osebi sta odgovorili, da ni bil začetek vojne nič posebnega. Ostale osebe so dejale, da so se bale in, da je bil začetek vojne grozen.

e) Kako ste doživeli prihod okupatorja?

Odgovori so bili res raznoliki:

- Nič posebnega.
- Težko.
- Mi smo jih še kar sprejeli. Sicer pa je bilo zelo hudo.
- Prišli so Italijani, ki jih nismo imeli preveč radi, saj so najbolj gledali kaj nam bodo ukradli.
- Čisto mirno.
- Nič posebnega.
- Neko jutro so mimo hiše prišli Italijani
- S strahom.

2. SPREMEMBE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU:

a) Katere želje in potrebe se v času druge svetovne vojne ni dalo uresničiti?

Ena intervjuvana oseba je dejala, da se ni dalo uresničiti nobene želje. Drugi so našli najrazličnejše potrebe:

- Moral si biti tiho.
- Ponoči nismo smeli nič ven.
- Želje po hrani, saj so nam vse pokradli.
- Morali so izobesiti italijanske zastave.
- Želje po miru, želje po dobri hrani.
- Želje po sprostitvi.
- Tisti, ki niso imeli kmetije so stradali.
- Podrli so nam hišo, zato smo se bali kdaj bomo zgradili novo.

b) Ali se je kaj slišalo hrup orožji?

Vsi z izjemo enega so na to vprašanje odgovorili z da.

3. DRUŽABNO ŽIVLJENJE:

a) Ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev?

Dve osebi sta odgovorili, da so se igrali saj so bili otroci. Neka oseba je odgovorila, da so se sprostiti v nedeljo popoldne, ko so se srečevali. Ostali odgovori so bili ne.

b) Opišite kakšno je bilo družabno življenje v župniji?

Ena oseba ni bila pod faro Vrh in je k maši hodila v Žiri. Pripovedovala nam je, da je tja morala hoditi peš. Štiri osebe so dejale, da ni bilo nič posebnega, ena nam je zaupala, da ni bilo porok, saj so cerkev zasedli Nemci, nekaterim je bilo pestro, ena oseba pa nam je povedala tole: »Vrhovskega župnika so likvidirali, maševal je župnik iz Zavrataca.«

Fotografija št. 10: Ohcet Jožeta Žusta in Marije Trček.

Fotografija št. 11: Ohcet Franca Grdadolnika in Anice Žakelj. Slikano med vojno.

4. ŠOLANJE V ČASU VOJNE:

a) Kako so (ste) se šolali otroci in kakšni so bili učitelji: strogi ali prijazni do vas?

Pet jih meni, da so bili učitelji strogi, dva, da so bili prijazni, dva sta hodila v nemško šolo v Žiri, ena sploh ni hodila v šolo, oseba z najdaljšim odgovorom pa nam je odgovorila takole: »V šolo so hodili peš in bos. Sama je imela dolgo pot do šole in preden je šla od doma je zjutraj naredila še veliko opravil. Včasih je v šolo zaradi tega tudi zamudila. Šola ni imela večjih posebnosti. Učitelji so bili strogi, kar je bilo za tiste čase običajno.«

b) Ali je bila šola ves čas odprta?

Trije so odgovorili, da ne, ostali pa da.

c) Kako je potekal pouk?

Ena oseba ni hodila v šolo, ostali pa so odgovorili, da je bila šola odprta ves čas, vsak drugi dan.

d) Ali se kaj spomnite kdo so bili učitelji?

Veliko jih je omenilo Antona Kovač, ki je živel pr' Petrač (kmetija na Vrh Svetih Treh Kraljev, ki leži vzhodno od gasilskega doma v tem kraju) in Pirnata, nekdo je omenil Pepco, nekdo Polonco in nekdo Hribernika.

Nekdo se ni spomnil nobenega učitelja, ena oseba pa v šolo sploh ni več hodila, saj je bila že starejša.

5. OSKRBA S HRANO IN OSTALIMI POTREBŠČINAMI:

a) Kakšna je bila hrana?

Večino hrane so vsi pridelali doma. Kupovali so le kar so dobili na karte.

b) Kaj ste kupovali v trgovini?

Odgovori so bili raznovrstni:

- Kvas, sladkor.
- Kupovali so na karte, in sicer kis ter sol.
- Tisto kar smo dobili na kartah.
- Kar je pisalo na kartah.
- Sladkor, testenine, kvas, riž.
- Sol in petrolej.
- Kar je pisalo na kartah.
- Nič.
- Sladkor za otroke in sol ter moka za peko in kuho (petroleja nismo kupovali, ker smo že imeli elektriko).

6. VOJNA:

a) Ali ste srečali med drugo svetovno vojno kakšnega vojaka in, če da kako se je obnašal do vas?

Vsaka oseba je vsaj enkrat srečala vojaka. Ena oseba je dejala, da so bili vojaki zahrbtni, ostale osebe so odgovorile, da so bili vojaki prijazni.

b) Ali je vas (ali vaše starše) kdo nagovarjal, da greste v vojsko?

Največ oseb je odgovorilo z ne, dva z da in dva, da sploh niso spraševali ampak samo rekli, da mora iti.

c) Ali vas je kdo preganjal, če vas je, kdo?

Večina je dejala, da jih ni preganjal nihče, tisti, ki pa so doživeli preganjanost, so rekli, da so jih preganjali komunisti.

d) Kje ste se skrivali pred vam nezaželenimi gosti?

Skoraj nihče se ni skrival. Dva sta se skrila v jamo, eden pa v seno.

e) Ali so bili kakšni spopadi na Vrh?

Skoraj vsi so odgovorili z da, izjeme pa z ne.

f) Ali ste bili v vojski? Če da kako ste jo preživljali?

Nihče ni bil v vojski, saj so bili otroci.

g) S kakšnimi vojskami ste se vse srečevali?

Z Italijani, Nemci, domobranci in komunisti.

h) Ali vas je druga svetovna vojna stala vaših bližnjih? Če da katerih?

Večina je izgubila vsaj enega bližnjega (očeta, bratranca, strica, brata, sestre, polbrata), nekateri pa tega niso doživeli.

7. POVOJNI ČAS:

a) Kako ste doživeli konec vojne?

Nekateri so se konca vojne veselili, nekateri pa ob koncu vojne še niso doživeli olajšanja ampak samo še hujše čase, ker so šli v Teharje in ker se je dogajalo povojno nasilje.

b) Se je bilo težko navaditi na drugačne razmere po vojni? Zakaj?

Polovica jih je odgovorila z da, polovica pa z ne. Niso argumentirali zakaj.

c) Kaj menite o poveljnem nasilju?

Menijo, da je to brez potrebno početje in sramota za narod.

8. Povejte zgodbo, ki se vam je najbolj vtisnila v spomin iz druge svetovne vojne.

Intervjuvanci so nam povedali naslednje zgodbe:

- Prišla je Prešernova brigada in streljala na hišo.

- Ko sem bila še majhna so prišli Italijani. Trdili so, da ima oče skrito eno puško. Nihče ni nič vedel. Potem je pa oče le šel pokazati puško, a k sreči mu niso nič naredili.
- Šla sem na poroko in sem namesto šopka nesla grablje. Tako so me spustili na poroko, saj so mislili, da grem delat.
- Naročili so mi, da naj v Šentjošt nesem maslo. Nesla sem ga. Ko sem šla skozi vas Potok me je bilo zelo strah, saj so se tam po navadi igrali otroci, takrat pa ni bilo nikjer nikogar. Kar naenkrat se mi je pridružil nek mož in mi rekel, da naj pohitim. Ubogala sem ga in sem še hitreje hodila. Kar naenkrat pa sem zaslišala pokanje. Ko sem v strahu prispela v Šentjošt, sem se bala iti domov. Kmalu so šli vsi fantje in dekleta gledat, kaj se je zgodilo. Povabili so me, da naj grem zraven in sem šla. Na poti jih je čakal grozen pogled. Tla so bila tlakovana z na pol mrtvimi Italijani, ki so stokali »mama mia, mama mia«.
- V času vojne je bil vselej strah pred sovražniki. Prihajali so pogosto in jim vzeli vse, kar so imeli. Na srečo jih ubili niso. Pa so nekega dne spet prišli in jim vzeli prašiča, živino, kokoši, in veliko predmetov in celo njihov glavni vir svetlobe petrolejko. In tako so velikokrat ostali skoraj brez vsega.
- Ko se je vrnil iz Koroške, mu je mama pritekla v objem.
- Najbolj se spomni, ko je počila granata, za pokom pa so prišli čisto prijazni vojaki.
- Najbolj sem si zapomnila, ko je prišla sestra domov in mi je dala roko. Naslednji dan pa so jo ubili. Na to se spominjam s težkim srcem.

6. 4 TRIJE NAJZANIMIVEJŠI INTERVJUJI

6.4.1 Intervju s Cvetom Trčkom.

1. ZAČETEK VOJNE:

a) Koliko ste bili stari, ko se je začela vojna?

- »8 let«.

b) Kako so novice o pričetku vojne v Jugoslaviji dosegle vašo vas?

- »Prišla je srbska vojska. Za njimi so prišli še Rusi in Nemci. Začeli so delati meje, ki so bile visoke 3 metre. Tukaj smo ravno, da Gorenci. Pri naših sosedih pa so bili na meji med

Notranjsko in Gorenjsko in ko so delali mejo so s morali odseliti naprej, hišo pa so podri. Po teh dogodkih smo zlahka ugotovili, da prihaja vojna.«

c) Kakšna so bila pričakovanja vaščanov glede vojne?

- »Vojna naj bi bila huda, saj smo bili tukaj ravno pri meji, kjer se je največ dogajalo. Sicer je bilo na začetku lažje, ko so bili tukaj Nemci, saj smo imeli dovolj hrane (sladkorja). Ko pa se je vojna dokončno začela, pa je bila zelo huda in kruta. Partizani pa so se tudi morali preživeti in zato so prišli na dom, vzeli nekaj živeža (v enem večeru so vzeli vseh 6 krav iz hleva)«.

d) Kako so vaščani občutili začetek vojne (prvi spopadi, pomanjkanje živil, občutek nevarnosti...)?

- »Iz vseh strani smo imeli vojake (iz ene strani Nemce in iz ene Italijane)«.

e) Kako ste doživeli prihod okupatorja?

- »Mi smo jih še kar sprejeli. Sicer pa je bilo zelo hudo«.

2. SPREMEMBE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU:

a) Katere želje in potrebe se v času druge svetovne vojne ni dalo uresničiti?

- »Ponoči nismo smeli nič ven«.

b) Ali se je kaj slišalo hrup orožji?

- »Ja, vseskozi«.

3. DRUŽABNO ŽIVLJENJE:

a) Ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev?

- »Ni bilo veli časa, saj smo peš hodili v nemško šolo v Žiri«.

b) Opišite kakšno je bilo družabno življenje v župniji?

- »Mi nismo bili pod faro Vrh. Bili smo pod faro Žiri, zato smo imeli dlje do cerkve in posledično je bilo manj pestro življenje v župniji za nas«.

4. ŠOLANJE V ČASU VOJNE:

a) Kako so (ste) se šolali otroci in kakšni so bili učitelji: strogi ali prijazni do vas?

- »Hodil sem v Nemško šolo v Žiri. Učitelji so bili strogi«.

b) Ali je bila šola ves čas odprta?

- »Ja. Ves čas«.

c) Kako je potekal pouk?

- »Od ponedeljka do petka so bila vrata šole ves čas odprta«.

d) Ali se kaj spomnite kdo so bili učitelji?

- »Kovač, ki je stanoval na Vrhju pr' Petrač, Pirnat in Polonca«.

5. OSKRBA S HRANO IN OSTALIMI POTREBŠČINAMI:

a) Kakšna je bila hrana?

- »Hrana je bila doma pridelana, razen hrane, ki smo jo dobili na kartah.

b) Kaj ste kupovali v trgovini?

- »Tisto kar smo dobili na kartah«.

6. VOJNA:

a) Ali ste srečali med drugo svetovno vojno kakšnega vojaka in, če da kako se je obnašal do vas?

- »Nemce in Italijane. Niso nas zaničevali. Bili so prijazni«.

b) Ali je vas (ali vaše starše) kdo nagovarjal, da greste v vojsko?

- »Ja, moj brat je moral iti na Tirolsko v Nemčijo«.

c) Ali vas je kdo preganjal, če vas je, kdo?

»Ne, pri nas ne. Pri ženi pa so«.

d) Kje ste se skrivali pred vam nezaželenimi gosti?

- »Se nismo skrivali«.

e) Ali so bili kakšni spopadi na Vrhju?

- »Ja. Enega večera se je vse svetilo. Nas pa so pustili pri miru«.

f) Ali ste bili v vojski? Če da kako ste jo preživljali?

- »Ne, saj sem bil otrok«.

g) S kakšnimi vojskami ste se vse srečevali?

- »Z Italijani in Nemci«.

h) Ali vas je druga svetovna vojna stala vaših bližnjih? Če da katerih?

- »Ja. Žena je izgubila brata v vojski«.

7. POVOJNI ČAS:

a) Kako ste doživeli konec vojne?

- »Veselo, da se je končevalo«.

b) Se je bilo težko navaditi na drugačne razmere po vojni? Zakaj?

- »Ne«.

c) Kaj menite o povojnem nasilju?

- »Niso ga tako hudo doživeli«.

6.4.2 Intervju s Frančiško Lukančič

1. ZAČETEK VOJNE:

a) Koliko ste bili stari, ko se je začela vojna?

- »21 let«.

b) Kako so novice o pričetku vojne v Jugoslaviji dosegle vašo vas?

- »Izvedela sem po dogodku, ko je moral moj mož Vinko v vojsko«.

c) Kakšna so bila pričakovanja vaščanov glede vojne?

- »Zdelo se nam je, da bo dolga, saj so iz vseh strani prišli vojaki«.

d) Kako so vaščani občutili začetek vojne (prvi spopadi, pomanjkanje živil,

občutek nevarnosti...)?

- »Bali smo se, saj so mi ubili vse brate«.

e) Kako ste doživeli prihod okupatorja?

- »Prišli so Italijani, ki jih nismo imeli preveč radi, saj so najbolj gledali kaj nam bodo ukradli«.

2. SPREMEMBE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU:

a) Katere želje in potrebe se v času druge svetovne vojne ni dalo uresničiti?

- »Želje po hrani, saj so nam vse pokradli«.

b) Ali se je kaj slišalo hrup orožji?

- »Ne«.

3. DRUŽABNO ŽIVLJENJE:

a) Ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev?

- »Ni ga bilo veliko«.

b) Opišite kakšno je bilo družabno življenje v župniji?

- »Bilo je zanimivo. Bili smo dobri prijatelji. Bilo je pestro«.

4. ŠOLANJE V ČASU VOJNE:

a) Kako so (ste) se šolali otroci in kakšni so bili učitelji: strogi ali prijazni do vas?

- »V šolo sem hodila v Žiri in učitelji so bili prijazni«.

b) Ali je bila šola ves čas odprta?

- »Ja«.

c) Kako je potekal pouk?

- »Pouk je potekal normalno, brez večjih posebnosti«.

d) Ali se kaj spomnite kdo so bili učitelji?

- »Neki Hribernik«.

5. OSKRBA S HRANO IN OSTALIMI POTREBŠČINAMI

a) Kakšna je bila hrana?

- »Hrana je bila doma pridelana, razen tistega kar smo dobili na karte«.

b) Kaj ste kupovali v trgovini?

- »Kar je pisalo na kartah«.

6. VOJNA:

a) Ali ste srečali med drugo svetovno vojno kakšnega vojaka in, če da kako se je obnašal do vas?

- »Veliko. Bili so prijazni«.

b) Ali je vas (ali vaše starše) kdo nagovarjal, da greste v vojsko?

- »Ja, prišli so in je moral iti moj mož«.

c) Ali vas je kdo preganjal, če vas je, kdo?

- »Ne. Mene ne mojega moža pa«.

d) Kje ste se skrivali pred vam nezaželenimi gosti?

- »Se niso skrivali«.

e) Ali so bili kakšni spopadi na Vrhu?

- »Ne«.

f) Ali ste bili v vojski? Če da kako ste jo preživljali?

- »Ne«.

g) S kakšnimi vojskami ste se vse srečevali?

- »Z Nemci, Italijani, partizani, domobranci«.

h) Ali vas je druga svetovna vojna stala vaših bližnjih? Če da katerih?

- »Ja, vseh bratov«.

7. POVOJNI ČAS:

a) Kako ste doživeli konec vojne?

- »Veselo, saj je prišel mož domov«.

b) Se je bilo težko navaditi na drugačne razmere po vojni? Zakaj?

- »Ne«.

c) Kaj menite o povojnem nasilju?

- »Ne vem, če je kaj takega kar je za povedati«.

8. Povejte zgodbo, ki se vam je najbolj vtisnila v spomin iz druge svetovne vojne?

- »Šla sem na poroko in sem namesto šopka nesla grablje. In tako some spustili na poroko, saj so mislili, da grem delat«.

6.4.3 Intervju s Heleno Šubic

1. ZAČETEK VOJNE:

a) Koliko ste bili stari, ko se je začela vojna?

- »8 let«.

b) Kako so novice o pričetku vojne v Jugoslaviji dosegle vašo vas?

- »Začeli so govoriti, da se bo vojna začela«.

c) Kakšna so bila pričakovanja vaščanov glede vojne?

- »Nič niso pričakovali, le bali so se«.

d) Kako so vaščani občutili začetek vojne (prvi spopadi, pomanjkanje živil, občutek nevarnosti..)?

- »Nič posebnega. Starejši so se zbirali v gozdu in se pogovarjali o skrivnostnih stvareh. Začelo jim je primanjkovati živil«.

e) Kako ste doživeli prihod okupatorja?

- »Morali so izobesiti italijanske zastave«.

2. SPREMEMBE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU:

a) Katere želje in potrebe se v času druge svetovne vojne ni dalo uresničiti?

- »Nikoli niso mogli delati, kar so hoteli«.

b) Ali se je kaj slišalo hrup orožji?

- »Ja, zmeraj bolj je pokalo«.

3. DRUŽABNO ŽIVLJENJE:

a) Ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev?

- »Ne«.

b) Opišite kakšno je bilo družabno življenje v župniji?

- »Nič posebnega. Spomni se samo ene poroke. Svete maše so bile ob nedeljah ob 7 in 10 dopoldne«.

4. ŠOLANJE V ČASU VOJNE:

a) Kako so (ste) se šolali otroci in kakšni so bili učitelji: strogi ali prijazni do vas?

- »Učitelji so bili zelo strogi«.

b) Ali je bila šola ves čas odprta?

- »Ja. Razen, ko se je šola selila«.

c) Kako je potekal pouk?

- »Šola je bila vsak drugi dan: ponedeljek, sreda in petek«.

d) Ali se kaj spomnite kdo so bili učitelji?

- »Neki Pirnat in Kovač Anton«.

5. OSKRBA S HRANO IN OSTALIMI POTREBŠČINAMI:

a) Kakšna je bila hrana?

- »Večinoma so jo pridelali doma«.

b) Kaj ste kupovali v trgovini?

- »Sladkor, testenine, kvas, riž«.

6. VOJNA:

a) Ali ste srečali med drugo svetovno vojno kakšnega vojaka in, če da kako se je obnašal do vas?

- »Bili so prijazni«.

b) Ali je vas (ali vaše starše) kdo nagovarjal, da greste v vojsko?

- »Ne«.

c) Ali vas je kdo preganjal, če vas je, kdo?

- »Ne«.

d) Kje ste se skrivali pred vam nezaželenimi gosti?

- »Niso se nič skrivali, saj so bili na varnem«.

e) Ali so bili kakšni spopadi na Vrhju?

- »Ja. Med domobranci in partizani. Samo enkrat so zmagali partizani«.

f) Ali ste bili v vojski? Če da kako ste jo preživljali?

- »Ne«.

g) S kakšnimi vojskami ste se vse srečevali?

- »Samo z Italijani«.

h) Ali vas je druga svetovna vojna stala vaših bližnjih? Če da katerih?

- »Ja. Dva bratranca«.

7. POVOJNI ČAS:

a) Kako ste doživeli konec vojne?

- »Domobranci so odšli«.

b) Se je bilo težko navaditi na drugačne razmere po vojni? Zakaj?

- »Ne, saj so bili otroci«.

c) Kaj menite o povojnem nasilju?

- »Groza«.

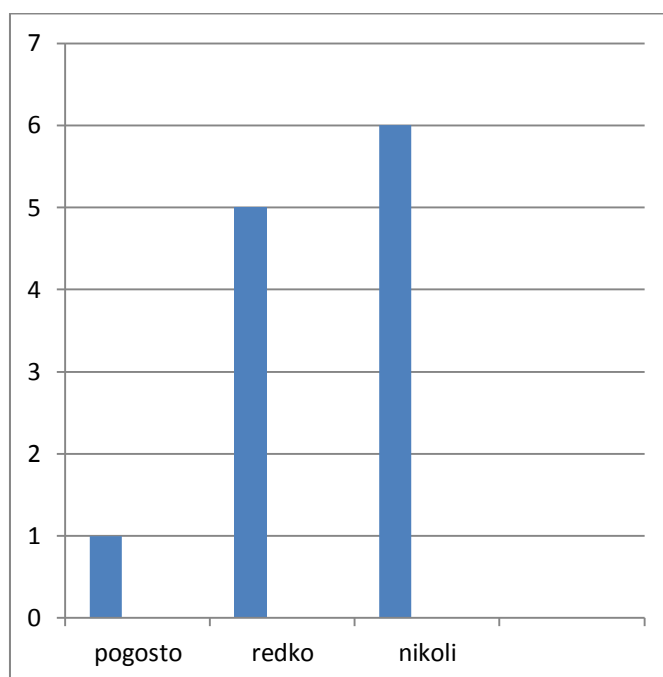
8. Povejte zgodbo, ki se vam je najbolj vtisnila v spomin iz druge svetovne vojne.

- »Naročili so ji, da naj v Šentjošt nese maslo. Nesla ga je. Ko je šla skozi vas Potok jo je bilo zelo strah, saj so se tam po navadi igrali otroci, takrat pa ni bilo nikjer nikogar. Kar naenkrat si ji je pridružil nek mož in ji rekel, da naj pohiti. Ubogala ga je in še hitreje hodila. Kar naenkrat pa je zaslišala pokanje. Ko je v strahu prispela v Šentjošt, se je bala iti domov. Kmalu grejo vsi fantje in dekleta gledat, kaj se je zgodilo. Povabili so ja, da naj gre zraven. Šla je. Na poti jih je čakal grozen pogled. Tla so bila tlakovana z na pol mrtvimi Italijani, ki so stokali »mama mia, mama mia«.

6.5 ALI NAŠE VRSTNIKE ZANIMA DOGAJANJE MED 2. SVETOVNO VOJNO?

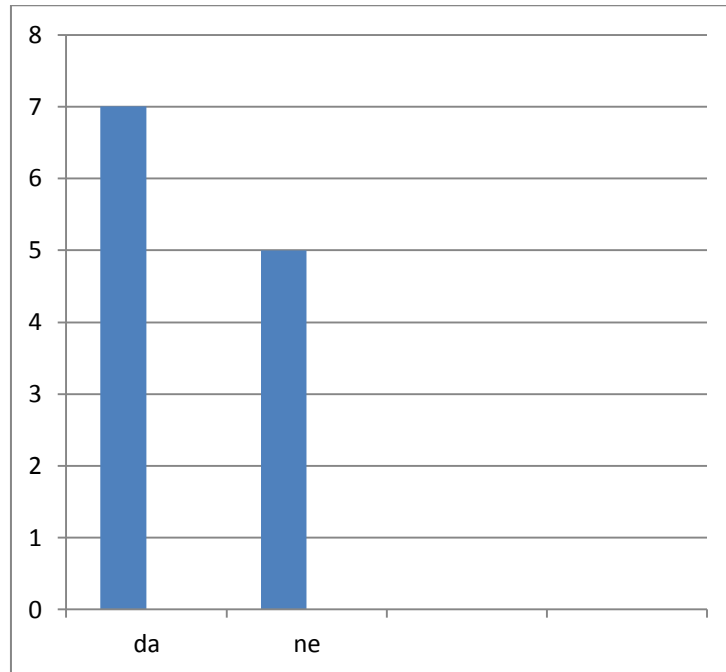
Ker nas je zanimalo, ali naše vrstnike zanima dogajanje med drugo svetovno vojno, ali se o tej temi doma pogovarjajo in ali se jim zdi pomembno, da ohranjamo spomin na ta čas, smo razdelili 20 anketnih lističev (glej prilogo 2). Izpolnjenih smo dobili 12 anket. Naredili smo analizo odgovorov in ugotovili:

Graf 1: Ali se doma pogovarjate o zgodovini 2. svetovne vojne?

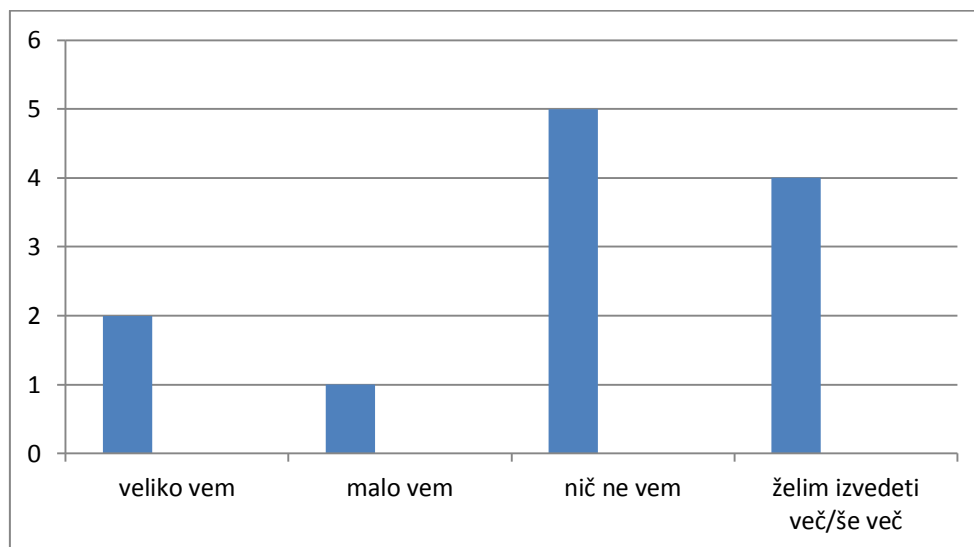
Doma redko ali nikoli ne pogovarjajo o tej temi.

Graf 2: Ali te ta tema zanima?

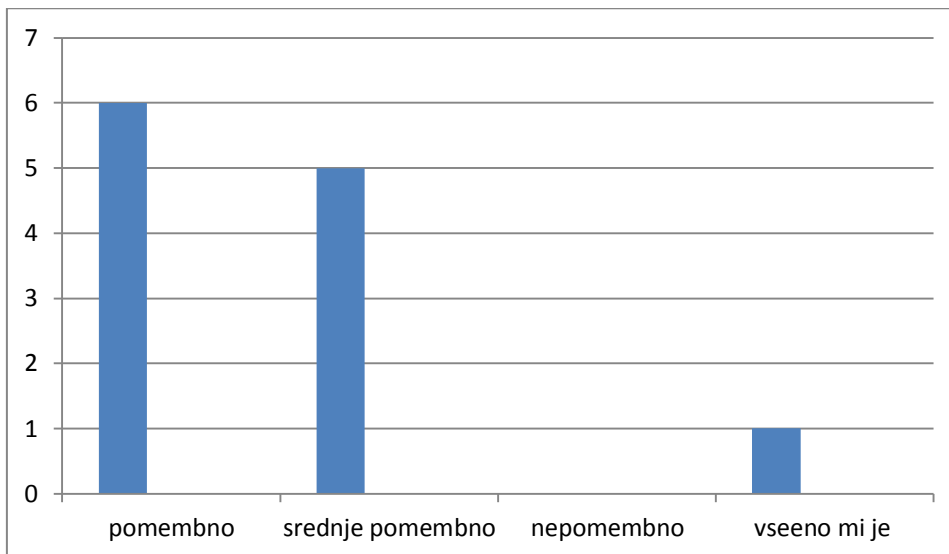
Nekaj več kot polovico otrok ta tema zanima, približno polovico pa ne.

Graf 3: Ali veš, kaj se na Svetih Treh Kraljih dogajalo med 2. svetovno vojno?

Skoraj polovico otrok nič ne ve, kaj se je med vojno dogajalo v župniji, spodbudno pa je, da jih ostalih 5 od 12 želi izvedeti več/še več,

Graf 4: Ali se ti zdi pomembno, da se ohranja spomin na dogajanje v tistem času?

Polovici otrok se zdi pomembno, da se ohranja spomin na tisti čas, 5 se zdi srednje pomembno, nikomur nepomembno, enemu pa je vseeno.

6.6 ŽRTVE VOJNE V ŽUPNIJI

Ob koncu vojne so šli na Koroško vsi, ki so bili pri domobrancih. Od tam so bili vrnjeni in umorjeni. Več družin je bilo hudo prizadetih. V eni družini je bilo 6 umorjenih, v dveh družinah po 5. Skoraj ni bilo hiše, ki ne bi imela žrtev. Skupno število žrtev je 71. Od tega je bilo leta 1945 umorjenih 61. Neverjetni krvni davek, za tako majhno župnijo, ki danes šteje okoli 370 duš, nekdanj pa jih je bilo okoli 600.

Fotografija št. 12: Spomenik umorjenim domobrancem po vojni.

7. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

V to raziskovalno nalogo smo vnesli veliko truda. Skoraj vsek teden, po nedeljski ali sobotni sveti maši, smo se zbrali na domu enega od nas treh in pisali raziskovalno nalogo. Po končanem pisanju, lahko z veseljem rečemo, da nam je bilo pisanje v veselje. Ugotovili smo veliko novih stvari. Na začetku smo postavili hipoteze.

1. Hipoteza: Večina ljudi gleda na čas druge svetovne vojne kot na obdobje, ki ni pozitivno.

To hipotezo lahko z lahkoto **potrdimo**. Vojna gotovo ni nič dobrega za ljudi. Mogoče je dobra izkušnja, če jo preživiš ampak hvaliti je vseeno ne moremo.

2. Hipoteza: Vsa hrana je bila pridelana doma, okusno hrano so jedli le ob praznikih in nedeljah.

To hipotezo bi lahko **potrdili**, saj je bila večina hrane pridelana doma. Kupovali so namreč najosnovnejša živila, kot so sladkor, sol in tisto, kar jim je pisalo na kartah. Pa pojdimo na drugi del hipoteze, ki govori, da so jedli okusno hrano samo ob praznikih in nedeljah. Tega ne moremo **ne potrditi in ne ovreči**, saj iz seznama vprašanj, ki smo jih pripravili, nismo postavili nobenega na to temo. Tu smo napravili napako.

3. Hipoteza: Šola je bila zelo težka, učitelji so pa bili strogi.

Tudi tukaj se pojavi vprašanje ali ta hipoteza drži ali ne drži? Intervjuvanci so odgovarjali zelo raznoliko, težje pa iz tega ugotovimo, kaj je v resnici bilo, saj gre vendarle za osebno mnenje intervjuvanca. Po našem mnenju so učitelji bili res strogi, kot je bilo za tiste čase običajno. A šola zaradi tega verjetno ni bila ne vem kako težka.

4. Hipoteza: Ljudje v drugi svetovni vojni niso našli miru, tudi takrat kadar je bilo vse lepo in prav.

Nekateri intervjuvanci so na vprašanje ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev, odgovorili z ne, kar pomeni, da ta hipoteza **delno drži**. Lahko, da res drži ampak ne zaradi tega, ker se ne bi našlo časa za sprostitev, ampak zaradi tega, ker so npr. ves čas razmišljali, kaj se dogaja z bratom, ki je bil v vojski. Take stvari so jih po vsej verjetnosti ves čas preganjale. Zato lahko to hipotezo delno potrdimo ter pa tudi delno ovržemo, saj so bili vsi otroci. Otroci se pa v današnjih časih ves čas igrajo. Verjetno so se tudi takrat vsaj malo.

5. Hipoteza: Vojaki so bili neusmiljeni, odhod v vojsko pa je pomenil skoraj 100 % smrt.

Vojaki so bili res neusmiljeni, saj so prišli in rekli, da moraš v vojsko. O tem, če je to pomenilo skoraj 100% smrt ne moremo poročati, saj nihče od intervjuvancev ni bil v vojski in nobeno vprašanje ni bilo povezano s tem. Mislimo pa, da **to drži**, zato ker smo o tem slišali govoriti starejše.

Po našem mnenju je bila druga svetovna vojna kruto obdobje in poklanjamo se vsakemu, ki jo je preživel in nam o njej poročal. Želimo si, da take katastrofe svet ne bi več doživel. Prvi korak proti temu je bil narejen, ko se je leta 1950 združilo 6 držav v takrat imenovano Evropsko skupnost za premog in jeklo. Danes to skupnost poznamo pod drugim imenom (Evropska unija). Danes je držav članic že 28 ključno pri temu pa je, da se te države med seboj ne napadajo, saj bi jim to škodilo.

7. VIRI IN LITERATURA

- **Ustni viri (informatorji):** Jakob Mivšek (14.12.2013), Helena Šubic (14.12.2013), Jožefa Petrovčič (14.12.2013), Anton Bradeško (14.12.2013), Leopold Žust (7.12.2013), Ivanka Žust (7.12.2013), Cvetka Sedej (19.12.1013), Cveto Treček (12.1.2014), Frančiška Lukančič (12.1.2014), Janez Sedej (19.12.1013), Justina Treček (12.1.2014), Marija Šraj (23.2.2014), Vinko Lukančič (12.1.2014), Pavla Guzelj (19.12.1013).
- **Slikovno gradivo:** osebne slike Jakoba Mivška.
- Buh. A., Leskovec M. (2001) Nekaj prispevkov k zgodovini Vrha Svetih Treh Kraljev v dvajsetem stoletju. Raziskovalna naloga.

9. PRILOGE

Priloga 1

Vprašalnik o življenju v župniji Vrh Svetih Treh Kraljev med 2. svetovno vojno in v letih tik po njej.

1. ZAČETEK VOJNE:

- a) Koliko ste bili stari, ko se je začela vojna?
- b) Kako so novice o pričetku vojne v Jugoslaviji dosegle vašo vas?
- c) Kakšna so bila pričakovanja vaščanov glede vojne?
- d) Kako so vaščani občutili začetek vojne (prvi spopadi, pomanjkanje živil, občutek nevarnosti...)?
- e) Kako ste doživeli prihod okupatorja?

2. SPREMEMBE V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU:

- a) Katere želje in potrebe se v času druge svetovne vojne ni dalo uresničiti?
- b) Ali se je kaj slišalo hrup orožji?

3. DRUŽABNO ŽIVLJENJE:

- a) Ali se je v času druge svetovne vojne našlo čas za sprostitev?
- b) Opišite kakšno je bilo družabno življenje v župniji?

4. ŠOLANJE V ČASU VOJNE:

- a) Kako so (ste) se šolali otroci in kakšni so bili učitelji: strogi ali prijazni do vas?
- b) Ali je bila šola ves čas odprta?
- c) Kako je potekal pouk?

d) Ali se kaj spomnite kdo so bili učitelji?

5. OSKRBA S HRANO IN OSTALIMI POTREBŠČINAMI:

a) Kakšna je bila hrana?

b) Kaj ste kupovali v trgovini?

6. VOJNA:

a) Ali ste srečali med drugo svetovno vojno kakšnega vojaka in, če da kako se je obnašal do vas?

b) Ali je vas (ali vaše starše) kdo nagovarjal, da greste v vojsko?

c) Ali vas je kdo preganjal, če vas je, kdo?

d) Kje ste se skrivali pred vam nezaželenimi gosti?

e) Ali so bili kakšni spopadi na Vrhju?

f) Ali ste bili v vojski? Če da kako ste jo preživljali?

g) S kakšnimi vojskami ste se vse srečevali?

h) Ali vas je druga svetovna vojna stala vaših bližnjih? Če da katerih?

7. POVOJNI ČAS:

a) Kako ste doživeli konec vojne?

b) Se je bilo težko navaditi na drugačne razmere po vojni? Zakaj?

c) Kaj menite o povojnem nasilju?

8. Povejte zgodbo, ki se vam je najbolj vtisnila v spomin iz druge svetovne vojne.

Vprašalnik smo sestavili:

- Vid Treven,
- Martin Žust,
- Aleš Klemenčič.

Priloga 2

ANKETNI VPRAŠALNIK

Smo učenci 7. razreda: Vid Treven, Aleš Klemenčič in Martin Žust. Delamo raziskovalno nalogo na temo 2. Svetovne vojne v župniji Vrh Svetih Treh Kraljev. Prosim vas, da izpolnite to kratko anketo.

1. Ali se doma pogovarjate o zgodovini 2. svetovne vojne?

POGOSTO REDKO NIKOLI

2. Ali te ta tema zanima? DA NE

3. Ali veš, kaj se je na Svetih Treh Kraljih dogajalo med 2. svetovno vojno?

VELIKO VEM MALO VEM NIČ NE VEM ŽELIM IZVEDETI VEČ/ŠE VEČ

4. Ali se ti zdi pomembno, da se ohranja spomin na dogajanja v tistem času?

POMEMBNO SREDNJE POMEMBNO NEPOMEMBNO VSEENO MI JE